

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเล่านิทานแบบปลายเปิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผลการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้การเล่านิทานแบบปลายเปิด ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางสังคมของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบปลายเปิด
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็ก ที่มีต่อกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้การเล่านิทานแบบปลายเปิด

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนากิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้การเล่านิทานแบบปลายเปิด ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ จนสามารถสรุปเป็นขั้นตอนในการจัดประสบการณ์ได้ ดังนี้
ขั้นที่ 1 ขั้นนำ เป็นขั้นเตรียมความพร้อม และเร้าความสนใจเด็ก ใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมประมาณ 3 - 5 นาที ในขั้นนี้ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้กิจกรรมหลากหลายในการกระตุ้น หรือเร้าความสนใจ ได้แก่ การร้องเพลงประกอบท่าทาง การท่องคำคล้องจอง การสนทนา และการซักถาม

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูเล่านิทานให้เด็กฟัง จากนั้น ร่วมกันสนทนาโดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิด และแก้ปัญหา ในขั้นนี้ใช้เวลาในการดำเนินการประมาณ 15 - 20 นาที ในขั้นนี้ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เนื่องจากในแต่ละชั่วโมงจะดำเนินการกิจกรรมตามขั้นตอนการแก้ปัญหา กล่าวคือ ในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 1 เป็นขั้นตอนแรกของการการแก้ปัญหาคือขั้นกำหนดปัญหา ส่วนในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 2 เป็นขั้นคิดหาทางเลือก และขั้นเลือก และในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 3 เป็นขั้นปฏิบัติตาม และประเมินผล

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ในขั้นนี้ ถือเป็นขั้นตอนสุดท้าย ส่วนใหญ่กิจกรรมที่ใช้จะเป็นการร้องเพลงประกอบท่าทางที่ใช้ในขั้นนำ แล้วร่วมกันสรุปสาระสำคัญในชั่วโมงที่เรียน

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอน โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด มีระดับความสามารถในการแก้ปัญหาหลังจากได้รับการสอนสูงกว่าก่อนได้รับการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของเด็ก ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบปลายเปิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนได้ออกมาเล่านิทานให้เพื่อนฟัง นักเรียนชอบตัวละครที่มีอยู่ในนิทานและนักเรียนสนุกสนานกับนิทานที่ครูเล่า

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนากิจกรรมการเล่านิทานแบบปลายเปิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 10 คน ของโรงเรียนบ้านโสภณ อําเภอกุดรัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าสนใจมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้การเล่านิทานแบบปลายเปิด ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเล่านิทานแบบปลายเปิดไปดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แล้วนำผลจากการรวบรวมข้อมูลในแต่ละช่วง การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กและความพึงพอใจของเด็กมาอภิปรายเพื่อหาแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเล่านิทานแบบ

ปลายเปิดที่เหมาะสมสำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ซึ่งสามารถสรุปเป็นขั้นตอนในการจัดประสบการณ์ได้ ดังนี้

ขั้นนำ เป็นขั้นเตรียมความพร้อมและเร้าความสนใจเด็ก ใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมประมาณ 3 - 5 นาที ในขั้นนี้ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้กิจกรรมหลากหลายในการกระตุ้นหรือเร้าความสนใจ ได้แก่ การร้องเพลงประกอบท่าทาง การท่องคำคล้องจอง การสนทนาและการซักถาม

ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูดำเนินิทานให้เด็กฟัง จากนั้น ร่วมกันสนทนาโดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิด และแก้ปัญหา ในขั้นนี้ ใช้เวลาในการดำเนินการประมาณ 15 - 20 นาที ในขั้นนี้ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เนื่องจากในแต่ละชั่วโมงจะดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการแก้ปัญหา กล่าวคือ ในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 1 เป็นขั้นตอนแรกของการการแก้ปัญหาคือขั้นกำหนดปัญหา ส่วนในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 2 เป็นขั้นคิดหาทางเลือกและขั้นเลือก และในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 3 เป็นขั้นปฏิบัติตามและประเมินผล

ขั้นสรุป ในขั้นนี้ ถือเป็นขั้นตอนสุดท้าย ส่วนใหญ่กิจกรรมที่ใช้จะเป็นการร้องเพลงประกอบท่าทางที่ใช้ในขั้นนำ แล้วร่วมกันสรุปสาระสำคัญในชั่วโมงที่เรียน

จากขั้นตอนในการจัดประสบการณ์ทั้ง 3 ขั้นตอนดังกล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยได้นำวิธีการดำเนินิทานแบบปลายเปิด มาพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ หน่วยศึกษานิเทศก์ (2540 : 16 - 17) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ไว้ว่า มีวิธีดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อม และกระตุ้นให้เด็กสนใจที่จะร่วมกิจกรรมต่อไป กิจกรรมที่ใช้จะเป็นการร้องเพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย ทำไม้ ฯลฯ ซึ่งจะใช้เวลาสั้น ๆ ขั้นสอน เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้รับความรู้ และประสบการณ์ด้วยกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น การสนทนา ซักถาม อภิปราย เป็นการพูดคุย ซักถามระหว่างครูกับเด็ก หรือเด็กกับเด็ก ซึ่งสื่อที่ใช้ อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง การดำเนินิทาน การสาธิตการปฏิบัติการทดลอง การจัดทัศนศึกษา การประกอบอาหาร เป็นต้น และขั้นสรุปบทเรียน เป็นการสรุปสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนไปทั้งหมด ให้เด็กได้เข้าใจยิ่งขึ้นซึ่งครูอาจใช้คำถาม เพลง คำคล้องจอง เกม ฯลฯ ในการสรุปเรื่องราว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ของ ลีโอนาร์ด (Leonard et al. 1963 : 79), จันทนา ภาคบงกช (2528 : 66) และเจษฎา ศุภางคเสน (2530 : 32) ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการ

ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางสังคมของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาในรูปแบบการเล่านิทานลงนที่เด็ก ได้ฝึกการคิดแก้ปัญหา และเกิดความสนุกสนานในขณะที่ร่วมกิจกรรม จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบปลายเปิด จากการที่ให้เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน ผลปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเท่ากับ 6.9 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเท่ากับ 8.2 คะแนน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด มีระดับความสามารถในการแก้ปัญหาหลังจากได้รับการสอนสูงกว่าก่อนได้รับการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมการเล่านิทานแบบปลายเปิดทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นเนื่องจากเด็กสนใจในกิจกรรมร่วมสนทนา ตอบคำถามที่ครูนำมาถามซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดที่เน้นการแก้ปัญหา ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ น้ำฝน ปิยะ (2543: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการใช้นิทานปลายเปิดเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลระยอง พบว่าทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยทั้งสองกลุ่มสูงขึ้น และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดแบบเน้นกระบวนการกลุ่มมี ทักษะการแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ปลายเปิดแบบไม่เน้นกระบวนการกลุ่ม และผลการวิจัยของ พิมพิญญา ไหว่อง (2550: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่สอน โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า เด็กปฐมวัยหลังได้รับการสอน โดยกิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมการเรียนของเด็กปฐมวัย ในด้านการมีส่วนร่วม ความกระตือรือร้น และกล้าแสดงออก อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ยังพบว่า หลังจากเด็ก ได้ผ่านกิจกรรมการสอนแบบเล่านิทานปลายเปิด เพื่อทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางสังคม ทำให้เด็กมีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาขึ้น จากผลการวิจัยดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็ก มีดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านสื่อที่ใช้ในการสอน คือ นิทานปลายเปิด สิ่งที่สำคัญในการสอน โดยใช้กิจกรรมเล่านิทานปลายเปิด คือ เนื้อหา เนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาทางสังคม อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบการเล่านิทาน มีผลกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2.2 ปัจจัยด้านเทคนิคการสอน คือ การถ่ายทอดเรื่องราวที่ต้องการที่จะสื่อให้เด็กรับรู้โดยการเป็นผู้เล่านิทานที่ดี ซึ่งต้องอาศัยน้ำเสียง ท่าทาง สื่ออุปกรณ์ ตลอดจนวิธีการประกอบการเล่าการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่ และไม่ตัดสินคำตอบของเด็กว่าถูกหรือผิดแต่จะให้เด็กบอกเหตุผลสนับสนุนคำตอบนั้น ๆ จึงทำให้เด็กกล้าแสดงออกความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยวิธีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุดจะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้น โดยในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ช่วยวิจัย ศึกษาพฤติกรรมผู้วิจัยและพฤติกรรมของผู้เรียน ระหว่างเล่านิทานไปด้วย จึงสรุปพฤติกรรมในการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสนใจได้ดังนี้ การใช้ น้ำเสียงของครู ต้องใช้น้ำเสียงที่ตั้งฟังชัด นุ่มนวล ต้องใช้เสียงสูง - ต่ำ ตามบทบาทของตัวละครไปด้วย การใช้สายตาให้มองเด็กทุกคนด้วยความสนใจอย่างทั่วถึง ทำสายตาให้สอดคล้องไปกับเนื้อเรื่องที่เล่า การใช้ท่าทางประกอบต้องให้เหมาะสมกับเรื่องที่เล่า สื่อที่ใช้ควรเป็นสื่อใกล้ตัว หาง่าย มีสีสันสดใส

2.3 ปัจจัยด้านตัวเด็ก ระดับสติปัญญา อายุ ประสบการณ์ที่เด็กแต่ละคนได้รับ สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก มีผลกับความสามารถในการแก้ปัญหา และพฤติกรรมที่เด็กปฐมวัย จะแสดงออกขณะที่ยังเรียนหรือตอบคำถาม

3. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแบบปลายเปิด จากการที่ผู้วิจัยได้ให้เด็กทำแบบสอบถามความพึงพอใจของเด็ก ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานแบบปลายเปิด จำนวน 10 ข้อ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับตัวเลือก คือ มาก ปานกลาง และน้อย แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของเด็ก มีค่าเท่ากับ 2.81 ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนได้ออกมาเล่านิทานให้เพื่อนฟัง นักเรียนชอบตัวละครที่มีอยู่ในนิทาน และนักเรียนสนุกสนานกับนิทานที่ครูเล่าซึ่ง พรรณี ชูทัย เจนจิต (2538 : 47) กล่าวว่า เจตคติเป็นเรื่องของความรู้สึก ทั้งที่พอใจ และไม่พอใจที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนสนองตอบสิ่งเร้าแตกต่างกันไป บุคคลจะมีเจตคติที่ดี หรือไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งนั้น บุคคลรอบข้างมีอิทธิพลอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ในการจัดกิจกรรมเล่านิทานแบบปลายเปิดครั้งต่อไปควรควรประยุกต์ใช้เรื่องราวใกล้ตัวกิจกรรมในโรงเรียน วิธีชีวิตในโรงเรียนมาเล่าเป็นนิทานเพื่อให้เด็กเรียนรู้จากสถานการณ์จริงซึ่งจะทำให้เด็กได้เห็นการแก้ปัญหาทางสังคมในสภาพจริงตั้งแต่ชั้นที่ 1 - ชั้นที่ 5

1.2 ควรมีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ ในการเล่านิทานแบบปลายเปิดไว้ล่วงหน้า โดยควรเป็นสื่อที่เป็นของจริงจากธรรมชาติ หรือสิ่งจำลอง ที่สามารถจับต้องสัมผัสได้ และมีสีสันสวยงาม ทั้งนี้เพื่อสร้างความสนใจ และส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของเด็กยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาและติดตามผลความสามารถในการแก้ปัญหาทางสังคมของเด็กปฐมวัยกลุ่มเดิม

2.2 ศึกษาการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางสังคมของเด็กปฐมวัย ด้วยการเล่านิทานในรูปแบบอื่น ๆ

2.3 หน่วยงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษา สามารถนำเอาการวิจัยไปปรับใช้กับนักเรียนระดับอื่น ๆ

2.4 ควรมีการศึกษายกรรยาการกิจกรรมที่กระตุ้นการตอบคำถาม และส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางสังคมของเด็กปฐมวัย